

Human thinking skills

มนุษย์กับทักษะการคิด

อ.ณัฐกฤต ชัยอริยมณี

นธ.เอก ป.ศ. 6,ปวส. ช่างยนต์, ศศ.บ. (การพัฒนาชุมชน)

พธ.ม. (พระพุทธศาสนา)

การให้คะแนน

1. จิตพิสัย 10 คะแนน

2. จิตอาสา 10 คะแนน

3. โครงการวังสวนบ้านแก้ว 20 คะแนน

4. สมุดบันทึกความดีฯ 10 คะแนน

5. สอบกลางภาค 20 คะแนน

6. สอบปลายภาค 30 คะแนน

คำว่ามนุษย์มาจากคำว่า

মনะ หรือ มโน ซึ่งแปลว่า ใจ นำไปสนธิกับคำว่า อุษย์ ซึ่งแปลว่า สูง

মনะ + อุษย์ = มนุษย์

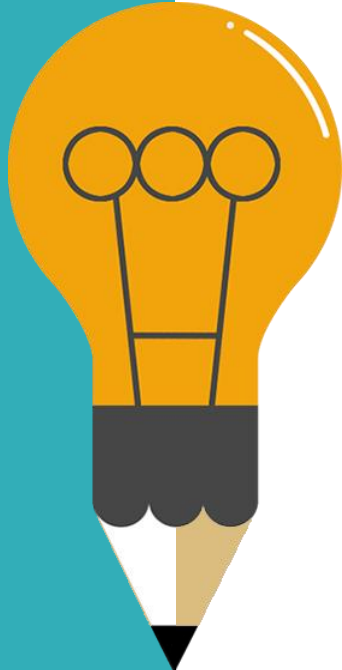
มนุษย์ จึงแปลว่า ผู้มีใจสูง

ดั่งที่ ท่านพุทธทาสภิกขุ ได้กล่าวไว้ว่า เป็นมนุษย์เป็นได้เพราะใจสูง เหมือนดั่งขุมมีดีที่
แววขน ถ้าใจต่ำเป็นได้แต่เพียงคน หากต่ำล้นแม้คนมีอาจเป็น

พุทธทาสภิกขุ

มนุษย์คืออะไร ?

01

ภาษาสันสกฤต มนุษย (มनुष्य) สัตว์ที่รู้จักใช้
เหตุผล สัตว์ที่มีจิตใจสูง, คน. (ส.ป. มนุสฺส).
ภาษาบาลี มนุสฺส (มनुस्स)

02

มน (ใจ) อุดฺส (สูง) = มนุสฺส แปลตามศัพท์ว่า "ผู้มีใจ
สูง"

มน (ธาตุ) = ฐึ + อุดฺส ปัจจัย = มนุสฺส แปลตาม
ศัพท์ว่า "ผู้รู้สิ่งที่เป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์"

LEFT BRAIN

การคิดเป็นเหตุผล
การรับรู้เรื่องภาษา

คิดเป็นขั้นตอน

รับรู้ได้อย่างช้า ๆ

รับรู้ข้อมูลที่ละน้อย
เรียงลำดับ

การคิดเป็นเหตุเป็นผล

การคำนวณ

การวิเคราะห์

หน้าที่ความแตกต่าง

เวลาอ่านหนังสือ

เวลาทำงาน

RIGHT BRAIN

การควบคุมอารมณ์

การจินตนาการ

ความคิดสร้างสรรค์

คิดไม่เป็นขั้นตอน

รับรู้ข้อมูลอย่างรวดเร็ว

รับข้อมูลที่ละมาก ๆ
ใน 1 ครั้ง

การวางแผน

การคิดสร้างสรรค์

การมองการณ์ไกล

สมองซีกซ้าย (Left Hemisphere)

สมองซีกซ้าย (Left Hemisphere) หรือที่
นักวิทยาศาสตร์เรียกว่า “สมองแห่งเหตุผล” (Rational Brain)
จะทำหน้าที่ควบคุมการคิดการหาเหตุผล การแสดงออกเชิง
นามธรรมที่เน้นรายละเอียด เช่น การนับจำนวนเลข การบอกเวลา
และความสามารถในการเรียงเรียงถ้อยคำที่เหมาะสม เป็นต้น

หน้าที่สมองซีกขวา (Right Hemisphere)

สมองซีกขวา (Right Hemisphere) หรือที่นักวิทยาศาสตร์เรียกว่า “สมองแห่งสัญชาตญาณ” (Intuitive Brain) จะทำหน้าที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ การจินตนาการ การสังเคราะห์ ความซาบซึ้งในดนตรีและศิลปะ ความสามารถในการหยั่งhamิติต่าง ๆ

8 Generation

Lost Generation

คนที่เกิดปี พ.ศ. 2426-2443

1. Lost Generation

เป็นยุคสงครามโลกครั้งที่ 1

ปัจจุบันคนกลุ่มนี้เสียชีวิตไป

หมดแล้ว

Greatest Generation

คนที่เกิดปี พ.ศ. 2444-2467)

2. Greatest Generation คือยุคก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นยุคในการฟื้นฟูและพัฒนาเศรษฐกิจ ผู้คนในยุคนั้น จะมีความเป็นทางการสูง

Silent Generation

คนที่เกิดปี พ.ศ. 2468-2488

3. Silent Generation เป็นช่วง

สงครามโลกครั้งที่ 2 พอดี คนรุ่นนี้มีความ

จงรักภักดีต่อนายจ้าง และประเทศชาติสูง

ผู้หญิงเริ่มออกมาทำงาน นอกบ้านกันมากขึ้น

Baby Boomer

คนที่เกิดปี พ.ศ. 2489 - 2507)

4. **Baby Boomer** ยุคสิ้นสุดสงครามโลก

ครั้งที่ 2 คนยุคนี้คือคนที่มีอายุตั้งแต่

49 ปีขึ้นไป เป็นคนที่มีชีวิตเพื่อการ

ทำงาน ประหยัด อดออม รอบคอบ

Generation X

คนที่เกิดปี พ.ศ. 2508-2522

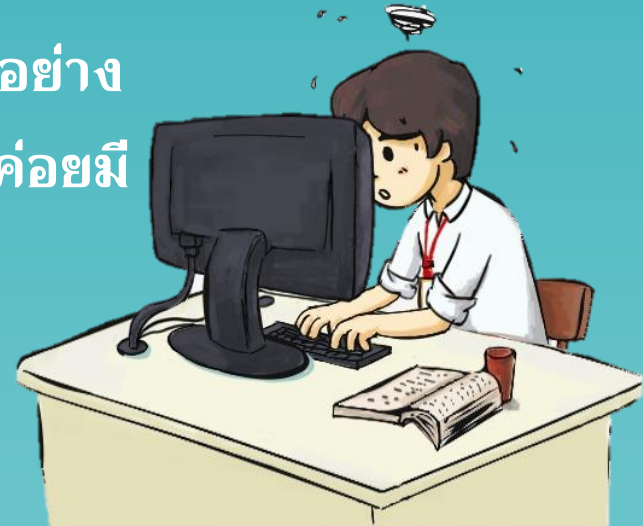
5. Generation X เป็นยุคที่โลกมั่งคั่งแล้ว เป็นคนวัยทำงาน โดดมากับการพัฒนาของวิดีโอเกม, คอมพิวเตอร์, เพลงฮิปฮอป และอาจทันดูทีวีจอขาวดำด้วย ชอบอะไรง่าย ๆ ไม่ต้องเป็นทางการ เป็นตัวเองสูง มีความคิดสร้างสรรค์

Generation Y

คนที่เกิดปี พ.ศ. 2523-2540)

6. Generation Y เป็นยุคที่เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตเจริญรุดหน้า คนกลุ่มนี้ชอบงานด้านไอที มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถทำอะไรหลายๆ อย่างได้ในเวลาเดียวกัน เป็นคนมองโลกในแง่ดี ไม่ค่อยมีความอดทน

Generation z

คนที่เกิดปี พ.ศ. 2540 ขึ้นไป)

7. Generation z คือวัยของเด็กๆ นั่นเอง จะเติบโตมา พร้อมกับสิ่งอำนวยความสะดวกมากมาย ที่อยู่แวดล้อม มีความสามารถในการใช้งานเทคโนโลยีต่าง ๆ และเรียนรู้ได้เร็ว

Generation C

8. Generation C

คือกลุ่มคนยุคใหม่ที่ไม่ได้แบ่งตามอายุ เหมือน
7 เจเนอเรชั่นข้างบน แต่จัดกลุ่ม ตามพฤติกรรม
การใช้โทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ตและโซเชียล
เน็ตเวิร์ก มีพฤติกรรม เสพติดการเชื่อมต่อ/แชร์
ได้ทุกเมื่อ

ความหมายของการคิด

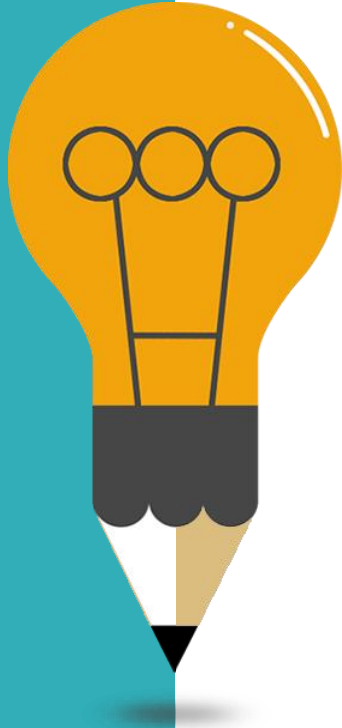
“

ความคิด หมายถึง การปฏิบัติกรต่าง ๆ ทางสมอง เมื่อ
สมองทำงานจะต้องมีการคิดเสมอ โดยแสดงออกทางด้าน
ภาษาพูดภาษาสัญลักษณ์ และท่าทางต่าง ๆ เพื่อสื่อสาร
บุคคลอื่น ได้รับรู้ สรุป ความคิดเป็นผลจากการทำงานของ
สมอง

”

ประเภทของการคิด

01

การคิดอย่างมีเหตุผล เป็นการคิดหาเหตุผล สามารถนำไปแก้ปัญหา ในรูปแบบของกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบได้ มีเหตุผล เป็นวิทยาศาสตร์

02

การคิดแบบไม่มีจุดมุ่งหมาย เป็นการคิดแบบเพื่อจ้อเล่นลอย คล้อยตามสิ่งเร้าจากภายนอก
“เหตุผลไม่จำเป็นต้องถูก...
แต่สิ่งที่ถูกจะเป็นต้องมีเหตุผล...”

ความหมายของการคิด

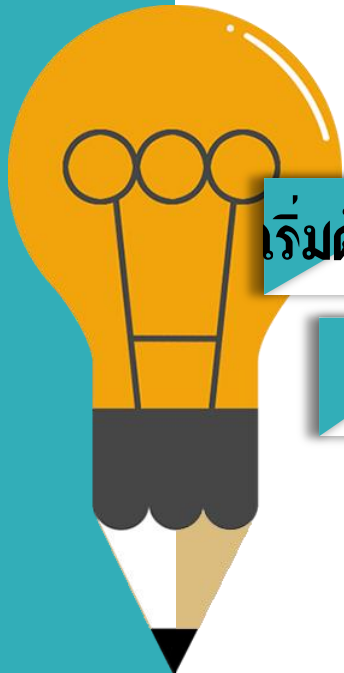
“

ความคิด หมายถึง การปฏิบัติกรต่าง ๆ ทางสมอง เมื่อ
สมองทำงานจะต้องมีการคิดเสมอ โดยแสดงออกทางด้าน
ภาษาพูดภาษาสัญลักษณ์ และท่าทางต่าง ๆ เพื่อสื่อสาร
บุคคลอื่น ได้รับรู้ สรุป ความคิดเป็นผลจากการทำงานของ
สมอง

”

การให้เหตุผลเชิงตรรกศาสตร์

01

1. อาศัยหลักฐานจากความรู้เดิม

เริ่มต้นจากข้ออ้างซึ่งมีลักษณะทั่วไป ไปสู่ข้อสรุปซึ่ง มีลักษณะเฉพาะ

ความน่าเชื่อถือของข้อสรุปอยู่ในขั้นความแน่นอน

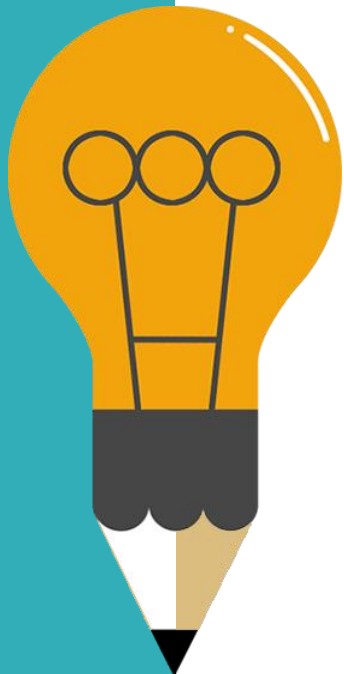
04

ไม่ให้ความรู้ใหม่

05

การสรุปผลที่ได้จากการสังเกตหรือการทดลองหลายๆ ครั้ง ผลสรุปดังกล่าวอาจจะไม่เป็นจริงเสมอไป

เทคนิคการคิดเชิงระบบ

01 การยอมรับตนเอง

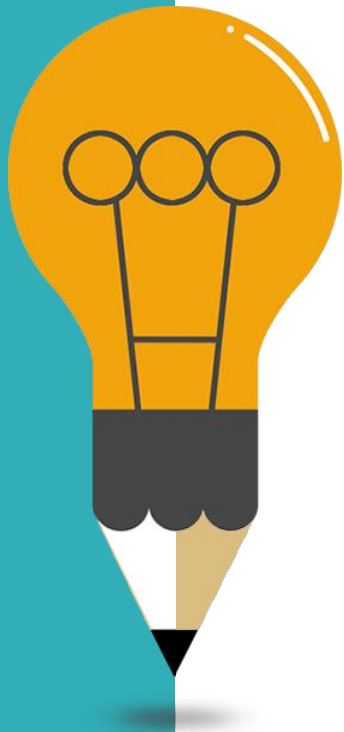
02 ฝึกการมองภาพรวมแทนสิ่งเล็ก ๆ

03 เข้าใจธรรมชาติของระบบ และทุกสรรพสิ่งในโลก

04 มองเห็นกระบวนการเปลี่ยนแปลง และปัจจัยต่าง ๆ

05 มองเห็นวัฏจักรของเหตุปัจจัย (Circles of Causality)
และการส่งผลย้อนกลับ

เทคนิคการคิดเชิงระบบ (ต่อ)

06 เปิดอิสระในเรื่องการคิด ไม่ตีกรอบ ครอบงำความคิดคนอื่น

07 ส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกคนเกิดแรงร่วมในการสร้างความสัมพันธ์

08 ฝึกการแก้ปัญหาคือเป็นสาเหตุแท้ โดยแก้ที่อาการที่ทำให้เกิดปัญหา

09 ยึดหลักการเรียนรู้ในองค์กรเป็นส่วนประกอบ คือ การเป็นนายตนเองลบความเชื่อฝังใจแต่อดีต สร้างความใฝ่ฝันถึงอนาคตร่วมกัน (Shared Vision) และฝึกการเรียนรู้ของทีม

ประโยชน์ของการคิดเชิงระบบ

01

ช่วยให้เกิดความคิดเพื่อพัฒนาองค์กรในภาพรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

02

ประสานงานร่วมกับบุคคลอื่นให้เป็นไปตามกระบวนการและระบบการบริหารงานภายใน

03

สามารถแก้ปัญหา ตัดสินใจ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ของการคิดเชิงระบบ

04

แก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นในองค์กร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

05

เพื่อให้มองเห็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นกับระบบภายในองค์กร ซึ่งเกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยการเชื่อมโยงติดต่อกัน และสามารถแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หัวใจของการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ (Personal) (Team)

01

Personal Mastery

การสร้างพลังแห่งตน.

02

Mental Models

แบบแผนความคิด.

03

Shared Vision

การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม

04

Team Learning

การเรียนรู้ร่วมเป็นทีม .

05

Systems Thinking

การคิดเชิงระบบ

ทักษะการ คิดเชิงระบบ

- ทักษะคืออะไร ความสามารถในการจะทำอะไรก็ได้ ความชำนาญ จากการฝึกฝน เช่น ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการคิดแก้ปัญหา ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดวิจารณ์ญาณ ทักษะการคิดเชิงระบบ ทักษะการคิดเชิงวิภาค ทักษะการคิดเชิงกลยุทธ์ จำเป็นในการดำเนินชีวิตในโลกใบนี้
- ทักษะการตั้งคำถาม อย่างถามว่ามันคืออะไร ต้องถามว่ามันเป็นอย่างไ
- สิ่งเหล่านี้ประกอบด้วยอะไรบ้าง ท่านเชื่อสิ่งเหล่านี้ไหม ทำไมจึงเชื่อ (หาเหตุผล)

ทฤษฎี PMI การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

- **Plus** คิดในทางบวก
- **Minus** คิดในทางลบ
- **Intersting** สิ่งที่น่าสนใจ
- ทุกสิ่งมี 2 ด้าน ควรคิดทั้ง 2 ด้าน (ข้อดี ข้อเสีย)
- ฝึกทักษะ ในชั้นเรียน การแต่งกายตามสบาย, นายกรัฐมนตรี

ทฤษฎีการคิดแบบหมวก 6 ใบ

(Six thinking hats)

1. ขาว (OBJECTIVE) คิดตามความเป็นจริง บริสุทธิ์
2. ดำ (NEGATIVE) คิดในทางลบ มองโลกในแง่ร้าย
3. เหลือง (POSITIVE) จะเป็นอย่างไร สดใส ความหวัง

(Dr. Edward de Bono)

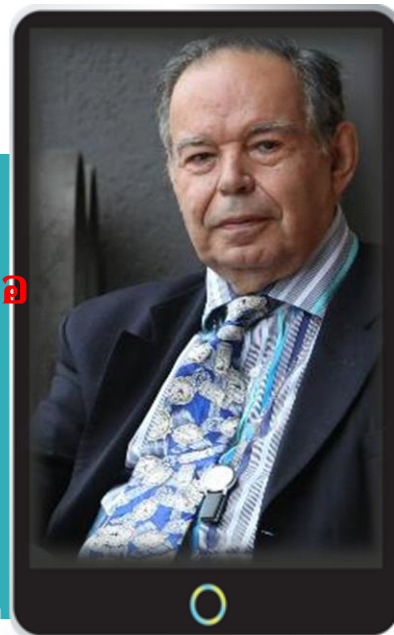

ทฤษฎีการคิดแบบหมวก 6 ใบ (ต่อ) (Six thinking hats)

4. สีเขียว (CREATIVE) คิดเป็นไปได้อะไรดี ตอนนี้อะไรดี ต่อไปมัน
จะดีได้ สดชื่น

5. สีแดง (INTUITIVE) เอาอารมณ์เป็นที่ตั้ง (เชื่อตนเอง ไม่เชื่อ
คนอื่น)

6. สีน้ำเงิน (PROCESS) คิดให้รอบว่า คนอื่นเป็นอย่างไรรู้พอ
แม่พี่น้องเป็นอย่างไรรู้ สักคนเป็น
อย่างไร อนาคตเป็นอย่างไรรู้ ถึงตัดสินใจ

(Dr. Edward de Bono)

1. การคิดเชิงระบบ

Systems Thinking

- **เป็นการคิดในภาพรวมที่เป็นระบบ และมี
ส่วนประกอบที่สัมพันธ์เชื่อมโยงจากส่วนย่อย
ไปหาส่วนใหญ่ เป็นการคิดอย่างมีเหตุมีผล
เน้นการแก้ปัญหาอย่างชาญฉลาดเพื่อให้เกิดความ
ถูกต้อง แม่นยำ รวดเร็วในองค์กรวม**

2. แบบแผนความคิด (Mental Model)

- การตระหนักถึงกรอบแนวคิดของตนเอง รูปแบบความคิด ความเชื่อ ที่มีผลต่อการตัดสินใจและการกระทำของตน และพยายามพัฒนารูปแบบความคิด ความเชื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก และสามารถที่จะบริหารปรับเปลี่ยนกรอบความคิดของตนเองได้

- การส่งเสริมให้คนในองค์กรสามารถเรียนรู้ และ พัฒนาตนเอง โดยการจัดทำกลไกต่าง ๆ เพื่อสร้าง จิตสำนึกของคนในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพิ่มเติม อย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างหน่วยงาน ระบบสารสนเทศระบบการพัฒนาบุคคล หรือแม้แต่ ระเบียบวิธีการปฏิบัติงานประจำวัน

3. การสร้างพลัง

แห่งตน

(Personal Mastery)

- การกำหนดกรอบความคิดเกี่ยวกับสภาพในอนาคตของหน่วยงานที่ทุกคนในหน่วยงาน มีความปรารถนาร่วมกันช่วยกันสร้างภาพอนาคตของหน่วยงาน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ริเริ่มทดลองสิ่งใหม่ ๆ ของคนในหน่วยงาน และให้การทำงานเป็นไปในทิศทาง หรือกรอบแนวทางที่มุ่งไปสู่จุดเดียวกัน

4. การกำหนด วิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision)

- การแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์และทักษะวิธีคิด เพื่อพัฒนาภูมิปัญญาและศักยภาพของทีมงาน รวมทั้งการเรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานร่วมกันเป็นทีม ด้วย ซึ่งการเรียนรู้และพัฒนาในเรื่องนี้ จะช่วยให้ การทำงานร่วมกันในหน่วยงานมีความเป็นทีมที่ดี ขึ้น ซึ่งจะช่วยทำให้สมาชิกแต่ละคนสามารถแสดง ศักยภาพที่มีอยู่ออกมาได้อย่างเต็มที่

5. การเรียนรู้ ร่วมเป็นทีม (Team Learning)

หลักการสอนตามหลักพุทธธรรม

สอนให้รู้จัก

ปริยัติ (head Knowledg)

สอนให้รู้จริง

ปฏิบัติ (hand Prossess)

สอนให้รู้แจ้ง

ปฏิบัติ (heart Attitued)

- **รูปร่างปมาณิกา** งามรูป (บุคลิกภาพดี แต่งกายเป็นแบบอย่าง)
- **โสภาปมาณิกา** งามเสียง (พูดเพราะ ด้วยวาจาภาษาดอกไม้)
- **ลูขัปปมาณิกา** งามความประพฤติ (ประพฤติตนอยู่ในระเบียบวินัย จรรยาบรรณวิชาชีพครู)
- **ธัมมปมาณิกา** งามความรู้ (มีปัญญา มีความรู้พร้อมที่จะถ่ายทอด องค์ความรู้อย่างถูกต้อง)

ลักษณะของครู

ตามหลัก

พุทธธรรม

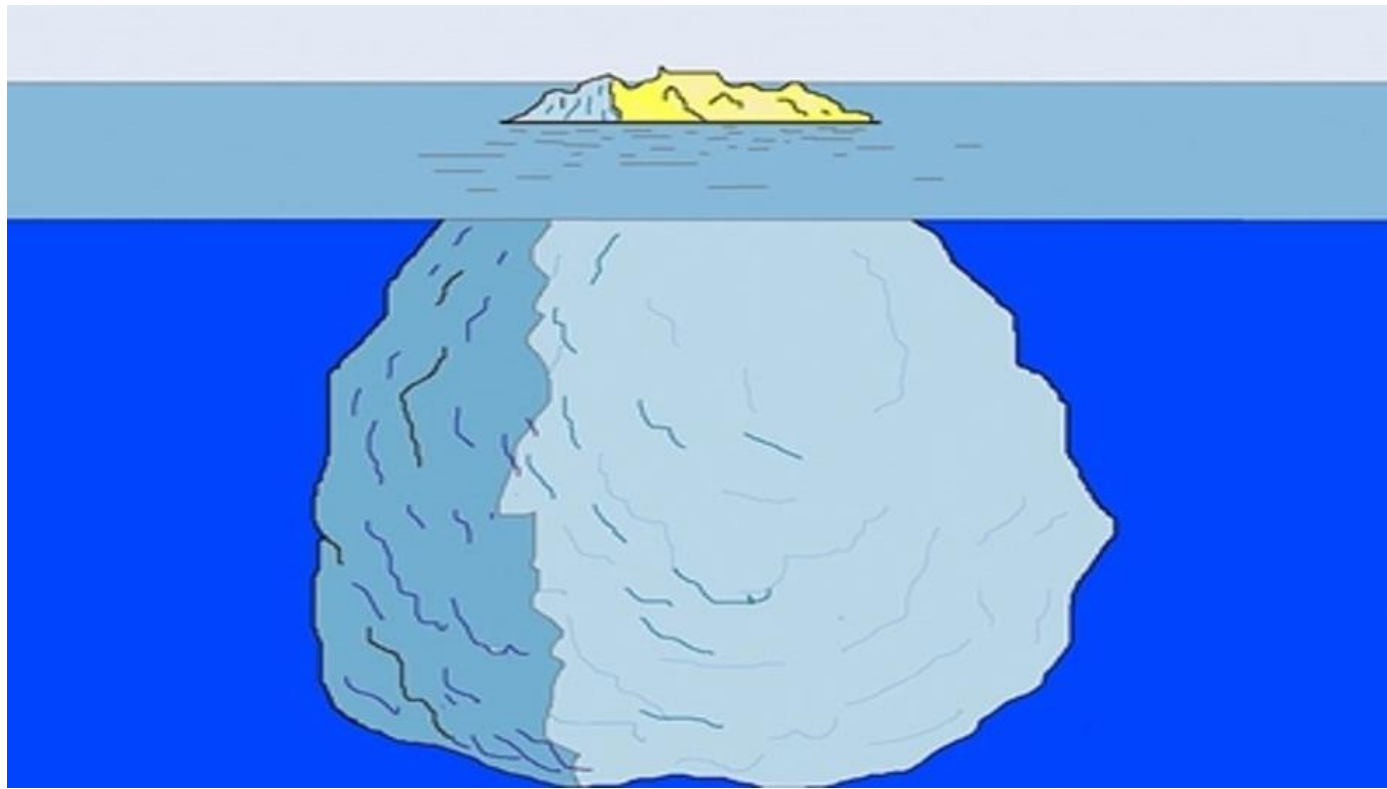
“

ความสามารถในการคิดจำแนก แจกแจงองค์ประกอบต่าง ๆ ของข้อมูล หรือปัญหาต่าง ๆ ออกเป็นประเด็นย่อย ๆ ในหลายๆ แง่มุม รวมทั้งการหาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อหาสาเหตุที่แท้จริงของสิ่งที่เกิดขึ้น ได้อย่างเป็นระบบ

”

ความหมายการคิดเชิงวิเคราะห์ (Analytical Thinking)

อะไรครับ ?

บุคลิกลักษณะ (Characteristic)

ส่วนที่อยู่เหนือน้ำ สามารถสังเกตเห็นได้ง่าย

1. ทักษะ (Skills) หมายถึง สิ่งที่คุณรู้และสามารถทำได้เป็นอย่างดี เช่น ทักษะการอ่าน ทักษะการฟัง ทักษะในการขับรถ เป็นต้น (ความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ)

2. ความรู้ (Knowledge) หมายถึง สิ่งที่คุณรู้และเข้าใจในหลักการ แนวคิดเฉพาะด้าน เช่น มีความรู้ ด้านบัญชี มีความรู้ด้านการตลาด การเมือง เป็นต้น (การแสดงออกทางสังคม/การแสดงออกต่อบุคคลอื่น)

ทฤษฎีภูเขาน้ำแข็ง

ส่วนที่อยู่ใต้น้ำ สังเกตเห็น ได้ยาก

3. บทบาททางสังคม (Social Role)

หมายถึง สิ่งที่บุคคลต้องการสื่อให้บุคคลอื่นในสังคม เห็นว่าตัวเขามีบทบาทอย่างไรต่อสังคม เช่น ชอบช่วยเหลือผู้อื่น เป็นต้น (ภาพลักษณ์ภายใน)

4. ภาพพจน์ที่รับรู้ตัวเอง (Self Image)

หมายถึง ภาพพจน์ที่บุคคลมองตัวเองว่าเป็นอย่างไร เช่น เป็นผู้นำ เป็นผู้เชี่ยวชาญ เป็นศิลปิน เป็นต้น (นิสัย/พฤติกรรม)

ทฤษฎีภูเขาน้ำแข็ง

5. อุปนิสัย (Traits)

หมายถึง ลักษณะนิสัยใจคอของบุคคลที่เป็นพฤติกรรมถาวร เช่น เป็นนักกีฬาที่ดี เป็นคนใจเย็น เป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นต้น

6. แรงกระตุ้น (Motive)

หมายถึง พลังขับเคลื่อนที่เกิดจากภายในจิตใจของบุคคล ที่จะส่งผลกระทบต่อการกระทำ เช่น เป็นคนที่มีความต้องการผลสำเร็จ การกระทำสิ่งต่าง ๆ จึงออกมาในลักษณะของการมุ่งไปสู่ความสำเร็จตลอดเวลา